

Biblical Criticism in the Beit Midrash?!

1. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין צט ע"א

תניא אידך "כי דבר ה' בזה" זה האומר אין תורה מן השמים. ואפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מפסוק זה שלא אמרו הקדוש ברוך הוא אלא משה מפי עצמו זהו "כי דבר ה' בזה."

2. רמב"ם הקדמה לפרק חלק: היסוד השמיני

היות התורה מן השמים. והוא שנאמין כי כל התורה הזאת הנתונה ע"י משה רבנו ע"ה, שהיא כולה מפי הגבורה. כלומר, שהגיעה אליו כולה מאת ה' יתברך, בעניין שנקרא על דרך השאלה "דיבור". ואין ידוע היאך הגיע, אלא היה משה ע"ה שהגיע לו, וכי הוא היה כמו סופר, שקוראים לו והוא כותב כל מאורעות הימים, הסיפורים והמצוות. ולפיכך נקרא "מחוקק". ואין הפרש בין "ובני חם כוש ומצרים" ושם אשתו מהטבאל" "ותמנע היתה פלגש" ובין "אנכי ה' אלקיך" ו"שמע ישראל". כי הכל מפי הגבורה, והכל תורת ה' תמימה טהורה וקדושה אמת. וזה שאומר שכמו אלה הפסוקים והסיפורים משה סיפרם מדעתו, הנה הוא אצל חכמינו ונביאינו כופר... אלא: כל דיבור ודיבור מן התורה יש בהן חכמות ופלאים למי שמבין אותם...

3. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף ס ע"א

א"ר יוחנן משום רבי בנאה: תורה מגילה מגילה ניתנה שנא' (תהלים מ, ח) "אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי". ר"ש בן לקיש: אומר תורה חתומה ניתנה שנאמר (דברים לא, כו) "לקוח את ספר התורה הזאת."

4. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף טו ע"א

אמר מר: יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה. תניא כמאן דאמר שמונה פסוקים שבתורה יהושע כתבן דתני "וימת שם משה עבד ה'". אפשר משה מת וכתב וימת שם משה?! אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע, דברי ר"י.

ואמרי לה ר' נחמיה אמר לו ר"ש אפשר ס"ת חסר אות אחת?! וכתוב (דברים לא, כו) "לקוח את ספר התורה הזאת?!". אלא עד כאן הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב, מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע, כמו שנאמר להלן (ירמיהו לו, יח) "ויאמר להם ברוך מפי יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו."

5. הרב צבי טאו, צדיק באמונתו יחיה, עמ' י, יט

מי שאין לו אמונה באלוהיות של הדברים ובנשגבותם, בכך שכולם נובעים הם מתוך אמת אלוהית אין-סופית, מוחלטת ונצחית, מי שחסרה לו אותה אמונה - כלל לא יבין את כתבי הקודש. כל המחקרים שלו, כל החיטוטים שלו, כל הסברות שלו וכל ה'חידושים' שלו הנם כולם בבחינת הבל...

בשעה שבה כל המושגים הללו חסרים, כאשר חסרה אותה הענוה וההתבטלות וחסרים אותם הממדים, באים חוקרים, יהודים או גויים, זה לא משנה, ומחטטים בכתבי הקודש: הם מקשים קושיות, מוחקים, מסרסים ומתקנים, מעלים סברות, מפגינים יצירתיות, מחדשים חידושים - מה לנו ולכל זה?! מה לנו ולהם?! אנחנו עוסקים באמיתה של תורה, אנחנו עוסקים בקדושתה של תורה, מי שחסרות לו הראשית והאחרית - אין מה לדבר איתו בכלל!

6. דברים פרק ד פסוק ו

כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה.

7. Umberto Cassuto, *The Documentary Hypothesis*, pp.57-58

Permit me to illustrate my argument with a story. Let us imagine that a certain author writes a biography of his father, who was a notable savant, an academician. We shall assume that in this book the writer gives us a multi-faceted picture of his father, describing his private life at home, his relations with his students at college and his scientific work.... Doubtless when the author proceeds to write his work, in the passages describing his father's life within the family circle, he refers to him as "Father"... In the sections that portray him in the circle of his students at the university, he uses the designation by which he was generally known in that circle, "the professor"... Let us now picture to ourselves that centuries or millennia later a scholar will declare: Since I observe that the hero of the work is called in some places "Father" and in others "the professor," it follows that we have here fragments culled from different writers, and the dissimilarity between the narrative and scientific sections corroborates this.

8. הרב מ' ברויאר, אמונה ומדע בפרשנות המקרא, דעות יא

הפרשנות התמימה, שראתה את התורה כמבנה רצוף אחד ללא סתירות וללא הבדלי סגנון, נסתרה ונדחתה ללא שוב. חלוקת התורה ל'מקורות' שעליהם 'נתוספו' הערות של ביאור ו'תוספות של מערכת', היא אמת שאין לה ערעור, והיא מזדקרת לעיני הלומד - על כרחו, על פי כל דרכי חכמת הלשון ו'הפשטות המתחדשות בכל יום'. כל תירוצי הדוחק של ההרמוניסטיקה לא יעמדו בפני האמת הפנימית שבעבודתנו הגאונית של ולהיזן וחבריו. ...

בוא וראה בכליל תפארתה של תורה, צא והתבונן בהוד והדר יריעותיה: הנה הן הולכות ומתמשכות לאטן, יריעה יריעה ואפיקה המיוחד לה - והרי לפניך ביטויים חיים של המידה האלוהית המהלכת על פני הדורות: מידת שם הוי"ה, מידת שם אלוהים ומידת שם אל שדי - מידות נעלמות הכוללות את כל העולמות ומשפיעות את שפען בעליונים ותחתונים... אף סתירות התורה אינן אלא סתירות מדומות - בדרכי ההשגחה האלוהית!

עתה, מה פלא אם יריעות התורה מתנגשות, והשכל האנושי מתקשה ליישב את הניגודים? כלום הנהגת הקב"ה בעולם - שהיא הביטוי הנראה לעין של מידותיו ושמותיו הקדושים - כלום היא עצמה איננה כביכול מתנגשת וסותרת חלילה את עצמה - לכל מראה עיני האדם והבנתו האנושית! אם הקב"ה כולל גם דין וגם רחמים, גם חסד וגם גבורה, אם הוא מתגלה לישראל כזקן בישיבה וגם כבחור במלחמה, כרחום וחנון וגם כקנא ונוקם - היאך יעלה על הדעת שתורתו - שכל אותיותיה הן שמות משמותיו הקדושים - תתהלך בהשקט ונחת, כהמשכיות רצופה המתיישבת על לבו של כל מרצה בקתדרה!...

אם יתקבצו כל חכמי מזרח ומערב, ויבקשו תרופה לסתירות שני הפרקים הראשונים של ספר בראשית, לא יעלו בידם גם כחרס הנשבר...

9. הרב מ' ברויאר, 'ביקורת המקרא והאמונה בתורה מן השמים', דף קשר 864

אילו מסר לנו ספר אחיד, היכול גם להיכתב בידי אדם אחד, היה הספר הזה מתאים לעולמם של תינוקות המסוגלים לראות בכל עניין רק אמת אחת בלבד. אך לא זה היה רצונו של נותן התורה. הוא ביקש למסור לנו ספר המתאים לעולמם של מבוגרים, היודעים שיש בכל נושא בחינות שונות וגם אמיתות סותרות, שכל אחת מהן היא אמת, אך אין זו אלא אמת חלקית, חד-צדדית, ורק צירוף כל האמיתות האלה מבטא את האמת לאמיתה.

10. הרב מ' ברויאר, 'תורת התעודות של בעל שאגת אריה', מגדים ב, עמ' 21-22

יש רק דרך אחת להיאבק בכפירה של ביקורת המקרא. לא תועיל כאן לא דרך ההתעלמות ולא דרך המאבק. אלא עלינו ללכת בדרך שהותוותה לנו על ידי בעל אור החיים: עלינו 'לתת עינינו' בנקודת האמת המעורבת בדברי השקר של מבקרי המקרא... עלינו להוציא את בלעם מפיהם ולהשיב את האמת לגבול נחלתה. שהרי כל דבריהם הם אמת לאמיתה - לפי הנחתם; ולפיכך בפשיטת צורה ולבישת צורה הם עשויים להיות אמת גם לפי הנחתנו.

11. Rabbi Joseph B. Soloveitchik, "The Lonely Man of Faith," *Tradition* VII [1964], no. 1, p. 10

We all know that the Bible offers two accounts of the creation of man. We are also aware of the theory suggested by Bible critics attributing these two accounts to two different traditions and sources. Of course, since we do unreservedly accept the unity and integrity of the Scriptures and their divine character, we reject this hypothesis which is based, like many other Biblically-critical theories, on literary categories invented by modern man, ignoring completely the eidetic-noetic content of the biblical story. It is, of course, true, that the two accounts of the creation of man differ considerably. This incongruity was not discovered by the bible critics. Our sages of old were aware of it. However, the answer lies not in an alleged dual tradition but in dual man, not in an imaginary contradiction between two versions but in a real contradiction in the nature of man. The two accounts deal with two Adams, two men, two fathers of mankind, two types, two representatives of humanity, and it is no wonder that they are not identical.

12. בראשית רבה ה:

אמר רבי סימון: בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות. מהם אומרים אל ייבא, ומהם אומרים ייבא. הדא הוא דכתיב: 'חסד ואמת נפגשו, צדק ושלוש נשקו'. חסד אומר: ייבא, שהוא גומל חסדים; ואמת אומר: אל ייבא, שכולו שקרים; צדק אומר: ייבא, שהוא עושה צדקות; שלום אומר: אל ייבא, דכוליה קטטה. מה עשה הקב"ה? נטל אמת והשליכו לארץ. הדא הוא דכתיב: 'ותשלך אמת ארצה'. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: ריבון העולמים, מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך? - תעלה אמת מן הארץ! הדא הוא דכתיב: 'אמת מארץ תצמח'.